

Dosarul nr. 1ra-837/2022
(1-17223099-01-1ra-30052022)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

27 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Talpă Boris

Daguța Sergiu

judecând, fără citarea părților, recursul declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală privindu-l pe

Costandoi Viorel Xxxxx, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în xxxxxx.

Termenii de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.07.2016 - 25.04.2017;

Instanța de apel: 25.05.2017 - 31.10.2017;

10.04.2018- 09.02.2022;

Instanța de recurs: 22.12.2017 - 20.02.2018;

30.05.2022- 27.03.2024.

Asupra recursului declarat, în baza actelor din dosar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Orhei (sediul Telenești) din 25 aprilie 2017, Costandoi Viorel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de 12 (doisprezece) ani, cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a exercita activitate de întreprinzător pe termen de 4 (patru) ani.

Conform art. 87 Cod penal, pedeapsa aplicată lui Costandoi Viorel prin sentința Judecătorei Bălți din 22 aprilie 2015, în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal sub formă de amendă în mărime de 450 unități convenționale - 9 000 lei, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități de țin de administrare și răspundere materială a bunurilor altor persoane pe termen de 1 an, a fost lăsată spre executare de sine stătător.

S-a dispus încasarea de la Costandoi Viorel în beneficiul lui Baci Viorel suma de 127 150 (una sută douăzeci și șapte mii una sută cincizeci) lei, cu titlu de prejudiciu material cauzat.

A fost admisă în principiu acțiunea civilă înaintată de către Motelică Vitalie, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor materiale și morale să se pronunțe instanța civilă.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că Costandoi Viorel, în luna martie anul 2011, în Xxxxxx, intenționat, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul de a crea Societate cu Răspundere Limitată pentru prelucrarea lemnului, în satul Xxxxxx, cu un venit lunar de 30% din venitul obținut, a însușit de la Petrov Vasile, bani în numerar în sumă totală de 4 100 Euro, iar de la Ologa Vladimir suma de 2 000 Euro, pe

care i-a dobândit ilicit și i-a însușit, după care a dispărut într-o direcție necunoscută, prin ce a cauzat părților vătămăte daune în proporții mari.

Tot el, în perioada octombrie 2008 - ianuarie 2010, în Xxxxxx, intenționat, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul de a procura un centru muzical, minitractor, lemn pentru producerea diferitor obiecte, motor electric, aparat de sudat, reparația tehnicii auto și întru dezvoltarea afacerii sale privind prelucrarea lemnului, a însușit de la Baci Viorel, bani în numerar în sumă totală de 89 000 lei și 3 000 dolari SUA, pe care i-a dobândit ilicit și i-a însușit, după care a dispărut într-o direcție necunoscută, prin ce a cauzat părții vătămăte daune în proporții deosebit de mari.

Tot el, în perioada anilor 2011-2012, în Xxxxxx, intenționat, prin înșelăciune și abuz de încredere, sub pretextul dezvoltării unei afaceri profitabile, privind prelucrarea lemnului de Întreprindere Individuală „Viorel Constandoi”, situată în Xxxxxx, a însușit de la Baci Viorel, bani în numerar în sumă totală de 127 150 lei, pe care i-a dobândit ilicit și i-a însușit, după care a dispărut într-o direcție necunoscută, prin ce a cauzat părții vătămăte daune în proporții deosebit de mari.

Prejudiciul material cauzat părților vătămăte Petrov Vasile, Ologa Vladimir, Motelica Vitalie și Baci Viorel, constituie suma totală de 216 150 lei, 6 100 Euro și 3 000 dolari SUA, ce reprezintă daune în proporții deosebit de mari.

3. Nefiind de acord cu sentința, avocatul Mihail Barbaroș în numele inculpatului a declarat apel, prin care a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Constandoi Viorel, din lipsa în acțiunile acestuia a elementelor infracțiunii de escrocherie, invocând următoarele motive:

- instanța de judecată nu a ținut cont de faptul că datele din plângerea adresată de către Petrov Vasile OUP la 23.01.2012 și explicațiile depuse de către acesta și Ologa Vladimir la 26.01.2012, sunt în contradicție cu explicațiile depuse de către martorul Petrov Rodica, care a menționat că la sfârșitul lunii septembrie a anului 2011 din sumele investite și menționate în plângerea lui Petrov Vasile și Ologa Vladimir, Costandoi Viorel a întors suma de 1 000 dolari SUA, iar în luna octombrie 2011 a mai întors suma de 625 euro. Prin urmare, apărarea a considerat că se atestă o confuzie de date în cadrul stabilirii cuantumului pagubei pricinuite prin acțiunile de escrocherie ale inculpatului;

- instanța de judecată urma a aprecia critic declarațiile părților vătămăte pe motiv că contravin cu cele date în cadrul urmăririi penale precum și cu cele expuse în plângerile lor. De asemenea, urmau a fi apreciate critic și probele prezentate de către procuror deoarece nu a fost demonstrată nici intenția inculpatului de a dobândi ilicit bunul altei persoane nici elementul înșelăciunii ori abuzului de încredere din partea acestuia. Din declarațiile părților vătămăte, rezultă că inculpatul le-a promis în comun „dezvoltarea unei afaceri, care de fapt a și avut loc”, iar alte sume au fost recepționate cu titlu de împrumut. Mai mult, tot părțile vătămăte au confirmat că inculpatul nu a dispărut din sat, doar are întârzieri la restituirea datoriei;

- în speța este prezent temeiul încetării procesului penal pe motivul nulității ordonanței procurorului Procuraturii or. Telenești din 27.02.2015 de anulare a ordonanței de clasare a cauzei penale și scoatere de sub urmărire penală a bănuitului Costandoi Viorel de sub toate capetele de acuzare din 07.12.2012 care, a fost emisă contrar prevederilor art. 17, 19, 20, 22, pct. 8) și 9) ale art. 275, 284, 285-286 și 287 Cod de procedură penală, când la reluarea urmăririi penale urma a fi constatată descoperirea recentă a unui viciu fundamental, care în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă. Astfel, în cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, de clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire penală. **În lipsa încheierii judecătorului de**

instrucție privind dispunerea reluării urmăririi penale, suntem în prezența nulității tuturor actelor procedurale ce au precedat după reluarea urmăririi penale din data de 27.02.2015.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017, s-a admis apelul, s-a casat parțial sentința cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care acțiunea civilă înaintată de Baci Viorel s-a admis parțial și s-a dispus încasarea de la Costandoi Viorel în beneficiul lui Baci Viorel suma de 122 150 lei (o sută douăzeci și două mii o sută cincizeci lei) cu titlu de prejudiciu material, în rest acțiunea civilă s-a respins.

În rest, sentința a fost menținută.

4.1. Colegiul a constatat că în speță, starea de fapt și de drept se află în concordanță deplină cu materialele cauzei, careva probe noi în instanța de apel nu au fost prezentate ci doar s-a solicitat verificarea și aprecierea celor cercetate în instanța de fond. Instanța de apel a conchis că la pronunțarea sentinței, instanța de judecată corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia, că inculpatul a săvârșit infracțiunea imputată, or aceste împrejurări au fost constatate din totalitatea de probe acumulate la cauza penală și care au fost corect apreciate, respectându-se prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concluziei, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Instanța de apel a conchis că deși Costandoi Viorel nu și-a recunoscut vina în săvârșirea infracțiunii de escrocherie, vinovăția lui se dovedește prin declarațiile părților vătămate Baci Viorel, Petrov Vasile, Ologa Vladimir, Motelica Vitalie, martorilor Savca Vitalie, Boico Vasile, Frasîn Petru, Boico Sergiu, Bulai Mariana, Guzun Ion, Oboroceanu Nicolae, Costandoi Boris, Burcă Viorel, Costandoi Marina și materialele cauzei, inclusiv:

- informația nr.11896 din 23.12 2014, parvenită de la Judecătoria Telenești, conform căreia în perioada anilor 2011-2012 în privința cet. Costandoi Viorel a fost intentat dosarul nr. 2-460/12, în care prin Hotărârea din 28.05.2012 s-a dispus de a încasa de la Costandoi Viorel în beneficiul lui Ambroci Iurie, suma împrumutului de 3 750 dolari SUA, 2 500 euro, 50 000 lei și dobânda de 1 600 euro și 250 000 lei. Tot în anul 2012 a fost examinat dosarul civil nr. 2-488/12, în care, prin Hotărârea din 02.07.2012, s-a dispus de a încasa de la ÎI „Costandoi Viorel” în folosul lui Motelica Feodor, datoria pentru chirie, în sumă de 24 435 lei (f.d.64, Vol. II);

- informația nr. 01-04/53 din 25.02 2015 parvenită de la Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni, Filiala ÎS „Cadastru”, conform căreia la 21.05.2012 soții Costandoi Viorel și Marina, originari din XXXXXX, au dispus de 2 (două) terenuri cu destinația LOT POMICOL, situate în orașul Ialoveni ÎP „Izvor”. La moment aceste terenuri sunt înstrăinate și aparțin altor persoane (f.d.68, vol.2);

- informația de la Lombard „Serviceprof” SRL, adresa mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare, 39, conform căreia la 23.03.2012 Baci Viorel a amanetat un lanț, proba 585, cu greutatea de 28,07 gr. și un pandantiv, proba 585, cu greutatea de 3,95 gr., primind un împrumut bănesc în sumă de 8 300 lei. (f.d.81, vol.2);

- informația nr. 93/2/1404 din 14.04.2015, parvenită de la Inspectoratul Fiscal de Stat Telenești, potrivit căreia conform bazei de date a Serviciului Fiscal de Stat după Costandoi Viorel, **sunt înregistrate venituri, pentru anul 2011 – 2 972,20 lei, pentru anul 2012 – 0,00 lei. ÎI „Viorel Costandoi”, pentru anii 2011-2012 nu are declarate venituri.** Totodată, ÎI „Viorel Costandoi” al cărei fondator și conducător este Costandoi Viorel, în perioada de timp 14.03.2008 – 03.02.2015 a avut deschis un cont bancar „Curent”, atât în lei moldovenești cât și în valută străină (dolari SUA și Euro) la S.A. „Banca Comercială

Română Chișinău”, filiala nr. 2, iar de la 24.02.2009 are deschis un cont „Curent”, în lei moldovenești, la B.C. „Moldova-Agroindbank” S.A. filiala Telenești (f.d. 91-93, vol. II);

- procesul-verbal de examinare a informației privind rulajul banilor de pe contul 2224701464 (valuta – Leu Moldovenesc, Dolar SUA și Euro), deținut de către ÎI „Viorel Costandoi”, al cărei fondator și conducător este Costandoi Viorel în cadrul căruia s-a stabilit că, contul 2224701464 a fost deschis la data de 14.03.2008, de către ÎI „Viorel Costandoi”, în valută națională, în Euro, precum și în dolari SUA și a fost închis la data de 02.02.2015. Astfel, în perioada menționată (14.03.2008 – 02.02.2015), în contul 2224701464, deschis în Euro, soldul inițial era 0,00 Euro, la fel și soldul final fiind de 0,00 Euro, careva rulaje în valuta respectivă nefiind înregistrate. În contul 2224701464, deschis în dolari SUA, soldul inițial era 0,00 dolari SUA, **la fel și soldul final fiind de 0,00 dolari SUA, în perioada menționată (14.03.2008 – 02.02.2015), în contul respectiv a fost înregistrat un rulaj de 18,500 dolari SUA. În contul 2224701464, deschis în lei moldovenești, soldul inițial a fost de 0,00 MDL, la fel și soldul final fiind de 0,00 MDL, în perioada menționată (14.03.2008 – 02.02.2015), în contul respectiv a fost înregistrat un rulaj de 577,383 MDL (f.d.102-106, vol. II).**

Colegiul a conchis că în urma aprecierii și analizei multilaterale a probelor în coroborare cu circumstanțele concrete ale cazului, instanța de fond justificat a concluzionat că acțiunile inculpatului întrunesc semnele faptei infracționale încadrate în baza art. 190 alin. (5) Cod penal.

Instanța de apel a apreciat critic declarațiile inculpatului și le-a calificat drept o metodă de apărare aleasă de către acesta în scop de a se eschiva de la răspunderea penală pentru fapta comisă, indicând că versiune inculpatului nu coroborează cu probele. Mai mult, Colegiul a reținut că, declarațiile inculpatului sunt combătute de întregul suport probator prezentat, atât în instanța de fond cât și în cea de apel.

Astfel, Colegiul a fost solidar cu poziția instanței de fond care just a reținut că, în acțiunile inculpatului se conține latura obiectivă a escrocheriei, exprimată prin înșelăciune, deoarece prin probele administrate s-a constatat buna-credință și încrederea părților vătămate Petrov Vasile, Ologa Vladimir, Baci Viorel și Motelică Vitalie, care i-au oferit inculpatului sumele bănești în valută națională și străină, în scopul desfășurării activității comune de prelucrare a lemnului, și în același timp, comportamentul de rea-credință a inculpatului, care, deși inițial părea a fi o persoană responsabilă față de cele asumate, după primirea mijloacele bănești oferite de părțile vătămate, nu și-a mai onorat obligațiile asumate. Deci, acțiunile inculpatului corect au fost calificate drept escrocherie, dat fiind faptul că el încă la momentul intrării în stăpânire asupra mijloacelor financiare, urmărea scopul de a o însuși și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat de a se achita pentru banii luați.

Totodată, Colegiul a considerat că instanța de fond corect a respins alegațiile părții apărării precum că între inculpat și părțile vătămate sunt relații civile, nefiind de acord cu mărimea sumelor indicate de către Baci Viorel și Motelică Vitalie, iar instanța de apel a respins și argumentele apelului în acest sens, deoarece nu se constată raporturi de natură juridică civilă, de vreme ce împrejurările stabilite coroborate la acțiunile inculpatului conduc la concluzia certă că ultimul încă la momentul primirii mijloacelor bănești avea drept scop însușirea acestora fără îndeplinirea angajamentului asumat privind restituirea, sau cel puțin ținerea promisiunilor legate de afacerea pe care o gestiona.

Colegiul a reiterat că limita între un raport civil, care are la bază un contract, chiar și verbal și un raport penal, care are la bază componenta de escrocherie, este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin rea-credință din partea inculpatului, adică

prin înșelăciune față de părțile vătămate. Cu certitudine în acțiunile lui Costandoi Viorel se conține latura obiectivă a escrocheriei, exprimată prin înșelăciune, deoarece prin probele administrate s-a constatat indubitabil că, acesta a obținut cu rea-credință mijloacele bănești transmise voit de către părțile vătămate, prin încredere, precum și înșelăciunea manifestată prin obligarea de a restitui sumele bănești luate.

Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestora, urmărea scopul sustragerii lor și nu avea intenția de a-și onora angajamentul asumat, care este demonstrată prin situația financiară extrem de neprielnică a persoanei care și-a asumat angajamentul la momentul încheierii tranzacției, lipsa de fundamentare economică și caracterul nerealizabil al angajamentului asumat, lipsa unei activități aducătoare de beneficii, necesare onorării angajamentului.

Astfel, Colegiul a reținut că rulajele din conturile bancare ale ÎI „Viorel Costandoi” demonstrează situația financiară neprielnică și lipsa de venituri care ar fi în stare să restituie datoria. Faptul că, inculpatul, după primirea mijloacelor bănești a achitat parțial părților vătămate costul acestora, nu a fost reținut că în acțiunile inculpatului persistau relații civile, or restituirea acestor sume a fost efectuată în spiritul creării unei iluzii din partea părților vătămate precum că, inculpatul este în stare să le restituie datoria, adică să-și execute obligațiile contractuale și de a tăinui, în așa mod, intenția sa reală de a dobândi ilegal bunurile părților vătămate.

Mai mult, instanța a constatat că în speță s-a stabilit cu certitudine că în acțiunile inculpatului persistă înșelăciunea, or acesta încerca să invoce diverse motive pentru a trece în sfera personală patrimonială foloase în proporții deosebit de mari. Din declarațiile părților vătămate reies diverse motive invocate de inculpat cu scopul de a sustrage mijloace bănești, inclusiv: „divorțul cu soția”, „decesul mamei”, „așteptarea unei sume de bani din Germania”, „vânzarea lemnului”, „existența datornicilor”... În afară de aceasta, înșelăciunea reținută în sarcina inculpatului este probată prin faptul că acesta a creat impresia părților vătămate precum că în virtutea poziției de director al ÎI „Viorel Costandoi”, vor desfășura o activitate de întreprinzător comună și își va onora obligațiile, pentru ca ulterior să se eschiveze intenționat atât de la executarea obligațiilor, cât și de la purtarea a careva negocieri cu părțile vătămate, ce demonstrează că inculpatul de la bun început avea intenție infracțională de a însuși banii.

Colegiul a considerat nejustificate argumentele apelantului referitor la faptul că declarațiile martorilor și părților vătămate nu dovedesc săvârșirea infracțiunii imputate inculpatului, constatând cu certitudine că inculpatul încă la momentul intrării în stăpânire asupra mijloacelor financiare ale părților vătămate, urmărea scopul de a le însuși și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat, or din materialele dosarului se atestă că nici angajații nu erau remunerați cu salarii, nu a fost achitată arenda depozitului, motiv pentru care a fost deconectată electricitatea, iar toate aceste împrejurări dovedesc prezența în acțiunile inculpatului a relei-credințe față de părțile vătămate.

Mai mult, Colegiul a reiterat că lipsa pretențiilor materiale din partea părților vătămate Ologa Vladimir și Petrov Vasile, nu influențează asupra calificării acțiunilor inculpatului, ci doar atestă că aceștia nu au pretenții și nu vor înainta acțiune civilă. Cu referire la proporțiile deosebit de mari, Colegiul a reținut că, mărimea prejudiciului material cauzat părților vătămate se încadrează în „proporții deosebit de mari” și prin urmare instanța de fond justificat a conchis că inculpatul a săvârșit infracțiunea de escrocherie în proporții deosebit de mari.

Cu referire la argumentele apărării, în care s-a invocat incidența hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a art. 287

alin. (1) Cod de procedură penală, reluarea urmăririi penale, asupra episoadelor la plângerea lui Petrov Vasile, Ologa Vladimir și Motelica Vitalie, pe marginea cărora a existat o hotărâre de clasare a cauzei penale și de scoatere a persoanei de sub urmărire penală din 07.12.2012, și anularea ordonanței privind reluarea urmăririi penale de către procurorul ierarhic superior din 27.02.2015, cu declararea nulității tuturor actelor procedurale ce au precedat după reluarea urmăririi penale, Colegiul a reținut că, instanța de fond s-a expus asupra acestor alegații, fiind justificat respinse ca neîntemeiate. Argumentul apărării ce ține de nulitatea actului procedural în legătură cu încălcarea prevederilor art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, nu se regăsește în conținutul alin. (2) art. 251 Cod de procedură penală, astfel în speță sunt incidente prevederile alin. (4) al art. 251 Cod de procedură penală. Din materialele dosarului penal se constată, că la faza de urmărire penală și la etapa de luare a cunoștinței cu materialele de urmărire penală, învinutul Costandoi Viorel și apărătorul acestuia au înaintat cererea privind dezacordul cu învinuirea înaintată, pledând pentru nevinovăția învinuitului și aprecierea relațiilor civile (f.d.250-256, vol. II), iar instanța de fond corect a conchis că, încălcarea prevederilor ce ține de reluarea urmăririi penale după soluția de clasare a cauzei penale și scoaterea persoanei de sub urmărire penală, nu a fost invocată și pe cale de consecință invocarea acestor circumstanțe la faza de dezbateri judiciare nu poate fi supusă aprecierii.

Reieșind din cele relevate, Colegiul a apreciat critic alegațiile apărării care a solicitat încetarea procesului penal intentat în privința lui Costandoi Viorel în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, considerând că acest temei nu este incident speței deduse judecății, iar poziția părții apărării constituie o interpretare subiectivă. Instanța de fond corect a conchis că în acțiunile lui Costandoi Viorel sunt prezente toate elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, iar probele anexate la dosar sunt temeinice și legale.

De asemenea, Colegiul a menționat că la stabilirea categoriei și termenului pedepsei lui Costandoi Viorel, instanța de fond a ținut cont de toate circumstanțele stabilite pe cauză, inclusiv circumstanța agravantă – săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru o infracțiune similară, careva circumstanțe atenuante nefiind stabilite. Totodată s-a ținut cont de faptul că la evidența medicului narcolog și psihiatru Costandoi Viorel nu se află, organul administrației publice locale din Xxxxxx caracterizează inculpatul satisfăcător, indicând că anterior în privința lui nu au fost înregistrate plângeri din partea cetățenilor, însă are sume bănești împrumutate de la cetățeni pe care nu le restituie. Potrivit cazierului judiciar la data săvârșirii infracțiunii, Costandoi Viorel avea antecedente penale. Astfel, prin sentința Judecătoriei Bălți din 22.04.2015, Costandoi Viorel a fost condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i aplicată pedeapsa penală sub formă de amendă în mărime de 450 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități ce țin de administrare și răspundere materială a bunurilor altor persoane pe termen de 1 an. Potrivit informației executorului judecătoresc, Liliana Zadorojniuc din 10.01.2017, amenda penală în mărime de 9 000 lei, nu s-a executat de către Costandoi Viorel.

Astfel, Colegiul a considerat că instanța de fond, ținând cont atât de prevederile art. 61 și 75 Cod penal cât și de gravitatea infracțiunii comise, de circumstanțele cauzei și personalitatea inculpatului, corect a concluzionat că scopul de restabilire a echității sociale și prevenire a săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea utimului cât și din partea altor

persoane, urmează a fi atins doar prin aplicarea în privința lui Costandoi Viorel a pedepsei sub formă de închisoare cu executare.

Totodată, Colegiul a conchis că instanța de fond corect a aplicat prevederile art. 84 alin. (4) și art. 87 Cod penal, dispunând ca pedeapsa numită prin sentința Judecătorei Bălți din 22.04.2015, urmează să se execute de sine stătător.

Cu referire la acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Baci Viorel în latura despăgubirilor materiale în cuantum de 127 150 lei, Colegiul a conchis că instanța de fond nu a luat în considerare în acest sens declarațiile părții vătămate precum că, inculpatul i-a restituit acestuia suma de 5 000 (cinci mii) lei, fapt declarat în ședința instanței de fond și confirmat în cadrul ședinței instanței de apel. În această ordine de idei, instanța a considerat necesar de a admite apelul declarat de către avocat în numele inculpatului și a casa parțial sentința instanței de fond, doar în latura civilă, cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri.

Cât ține de acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Motelică Vitalie în latura despăgubirilor materiale în cuantum de 71 000 lei și 3500 dolari SUA și a despăgubirilor morale în mărime de 20% - 30%, Colegiul a indicat că instanța de fond justificat a concluzionat de a o admite în principiu, iar din motiv că cerințele nu sunt clar formulate, urmează ca asupra cuantumului despăgubirilor materiale și morale să se pronunțe instanța civilă.

5. Împotriva hotărârilor emise, recursuri ordinare au declarat:

5.1. Avocatul Barbaroș Mihail în numele inculpatului, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 11) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor pronunțate în privința lui Costandoi Viorel și pronunțarea unei hotărâri noi prin care acesta să fie achitat din motivul inexistenței infracțiunii.

În susținerea recursului a invocat aceleași motive ca și în cererea de apel, suplimentar menționând că:

- atât instanța de apel cât și instanța de fond, și-au construit concluzii pripite și contradictorii celor declarate de către părțile vătămate, atât în partea ce ține de cuantumul prejudiciului material cât și în partea ce ține de circumstanțele săvârșirii faptei;

- instanțele judiciare urmau să stabilească dacă temeiul aplicării răspunderii potrivit art. 190 Cod penal apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile, atunci când este vorba de două subiecte ale unui raport juridic, urmând a fi verificată inițial ipoteza egalității lor în drepturi și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale;

- instanțele de judecată, la pronunțarea hotărârilor de condamnare, urmau a lua în considerație faptul că Costandoi Viorel s-a pomenit în incapacitate de plată, situație survenită în urma unor circumstanțe neprielnice afacerii administrate, cu toate acestea inculpatul nu a negat prezența datoriilor, ci s-a obligat să le restituie pe măsura posibilităților.

5.2. Inculpatul, care fără a invoca un temei pentru recurs prevăzut de art. 427 alin.(1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea hotărârilor emise de instanțele de fond și remiterea cauzei la rejudecare. În motivarea recursului inculpatul face trimitere la contradicțiile existente în declarațiile părților vătămate, precum și la unele încălcări ale drepturilor sale admise de către instanțele de fond prin respingerea unor demersuri înaintate de către el și avocatul său.

6. Prin decizia Colegiului Penal al Curții Supreme de Justiție din 20 februarie 2018 au fost admise recursurile ordinare declarate de inculpat și avocatul acestuia, Barbaroș

Mihail, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 octombrie 2017 și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

6.1 În motivarea soluției instanța de recurs a reținut că:

- la examinarea apelului avocatului, instanța de apel a făcut doar o copie a sentinței, fără a da o nouă apreciere probelor administrate în cauza penală, având dreptul să reformeze sentința atacată, apriori a mers pe ideea preconcepută a instanței de fond care a statuat asupra vinovăției inculpatului, limitându-se doar la constatarea faptului că probele sunt pertinente și concludente și dovedesc vinovăția inculpatului de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal;

- instanța de apel constatând prezența înșelăciunii în acțiunile inculpatului nu și-a motivat poziția și nu a constatat modalitatea înșelăciunii, care poate fi verbală, scrisă sau sub forma unor acțiuni concludente, cu atât mai mult, nu au fost invocate date precum că în scopul obținerii mijloacelor financiare Costandoi Viorel a prezentat informații false sau a ascuns date care erau obligatorii de a fi prezentate părților vătămate;

- instanța de apel urma să ia în considerație că, primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi încadrată drept o escrocherie numai în cazul în care infractorul încă la momentul intrării în posesia acestor bunuri avea drept scop însușirea lor și nu intenționa să îndeplinească angajamentul asumat, însă potrivit declarațiilor atât a părților vătămate cât și a inculpatului, banii au fost transmiși lui Costandoi Viorel pentru a fi investiți în afacerea acestuia și de facto afacerea și începuse să se dezvolte;

- instanța de apel nu și-a motivat suficient poziția întru susținerea prezenței înșelăciunii sau dobândirea ilicită, care constituie latura obiectivă a infracțiunii incriminate inculpatului și nu a cercetat, verificat și analizat suficient probele cauzei penale. Mai mult, urmează a se lua în considerație că temeiul aplicării răspunderii penale pentru escrocherie apare în cazul imposibilității apărării drepturilor subiective prin mijloacele justiției civile ori, atunci când este vorba despre două subiecte ale unui raport juridic, trebuie verificată înainte de toate ipoteza egalității lor în drepturi și numai dacă există indici care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, atunci se justifică intervenția legii penale;

- instanța de apel, judecând apelul declarat, s-a expus destul de vag, preluând cele indicate de instanța de fond, pe marginea motivului ce se referă la nulitatea actului procedural, și anume ordonanța procurorului Procuraturii or. Telenești din 27.02.2015 prin care a fost anulată ordonanța de clasare a cauzei penale și scoaterea de sub urmărire penală a bănuțului Costandoi Viorel de sub toate capetele de acuzare din 07.12.2012, fără a ține cont inclusiv și de prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (în vigoare la momentul emiterii ordonanței respective);

- potrivit prevederilor art. 26 alin. (3) din Codul de procedură penală, judecătorul nu trebuie să fie predispus să accepte concluziile date de organul de urmărire penală în defavoarea inculpatului sau să înceapă o judecată de la ideea preconcepută că acesta a comis o infracțiune ce constituie obiectul învinuirii;

- la rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să verifice dacă în acțiunile inculpatului sunt sau nu prezente elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal și totodată să verifice dacă totuși în raporturile apărute între părțile vătămate și Costandoi Viorel persistă elemente de drept civil, deoarece, în esență, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor și prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022 a fost admis apelul avocatului Mihai Barbaroș și apelul avocatului Ion Ticu, ambele în interesele inculpatului Costandoi Viorel, casată sentința și pronunțată o noua hotărâre, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

- procesul penal în privința lui Costandoi Viorel în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (*epizoadele ce tine de părțile vătămate Petrov Vasile, Olog Vladimir si Motilica Vitalie*) s-a încetat pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală;

- Costandoi Viorel a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal la 7 (șapte) ani și 6 (șase) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a exercita funcții și activități ce țin de administrare și răspundere materială a bunurilor altor persoane pe un termen de 5 ani;

- în temeiul art. 84 alin.(4) Cod penal, pedeapsa aplicată prin sentința Judecătorei Bălți din 22 aprilie 2015, prin care Costandoi Viorel a fost condamnat în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal fiindu-i aplicată pedeapsa de 450 u.c. echivalentul a 9000 lei cu privarea de dreptul de a exercita funcții și de a exercita activități ce țin de administrare și răspundere materială a bunurilor altor persoane pe un termen de 1 an cu executarea pedepselor de sine stătător conform art. 87 Cod penal.

- în temeiul art. 385 alin. (5) Cod penal s-a constatat faptul deținerii lui Costandoi Viorel în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul 11 Bălți și se reduce din pedeapsa stabilită în calitate de prevenit în perioada, adică cu 334 zile pentru perioada deținerii în arest preventiv (15.05.2016 până la 25.04.2017).

În rest, sentința s-a menținut.

7.1 Examinând în ansamblu probele din punct de vedere al pertinentei și concludentei lor instanța de apel a constatat, că instanța de fond a dat o apreciere greșită probelor administrate și cercetate în ședința primei instanțe, or, nu a ținut cont de probele stabilite la caz, potrivit cărora s-a atestat în mod vădit alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală a lui Costandoi Viorel, pe capetele de acuzare ce țin de părțile vătămate Petrov Vasile, Olog Vladimir și Motilica Vitalie.

Astfel, instanța de apel a reținut că, instanța de fond a ignorat faptul, că în ordonanța de pornire a urmăririi penale din 07.09.2012 (f.d. 1 vol. II) este indicat la direct că se dispune pornirea urmăririi penale în privința lui Costandoi Viorel la bănuirea acestuia de săvârșirea infracțiunii prevăzute de alin. (1) art.190 Cod penal și prin ordonanța de pornire a urmăririi penale din 07.09.2012 (f.d. 3, vol. II) este indicat la direct că se dispune pornirea urmăririi penale în privința lui Costandoi Viorel la bănuirea acestuia de săvârșirea infracțiunii prevăzute de alin. (2) art. 190 Cod penal și făcând trimitere la prevederile art. 63 Cod de procedură penală, eronat a considerat că norma procesuală enunțată nu prevede că prin ordonanța de pornire a urmăririi penale persoana poate fi recunoscută ca bănuț. Drept consecință a acestei erori prima instanță a concluzionat că nu a fost depășit termenul menținerii lui Costandoi Viorel în calitate de bănuț și nu a fost încălcată procedura punerii sub învinuire a acestuia.

Instanța de apel a menționat că, conform art. 22 alin. (2) Cod de procedură penală scoaterea de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale împiedică punerea repetată sub învinuire a aceleiași persoane pentru aceeași faptă, cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii au afectat hotărârea respectivă prevederi similare se regăsesc și în art. 4 din Protocolul nr. 7 din CEDO, iar potrivit 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Prin urmare, instanța de apel a reținut argumentul apărării, precum că circumstanțele cauzei penale vizate impuneau cercetarea multiaspectuală, echitabilă, obiectivă a tuturor aspectelor acesteia, inclusiv și respectarea tuturor prevederilor legislației procesuale naționale, însă, prin sentința pronunțată în privința lui Costandoi Viorel la data de 25.04.2017 s-a admis o ingerință în dreptul la un proces echitabil prevăzut de art.6 CEDO, prin însăși faptul că prima instanță a purces la aprecierea probelor sub aspectul confirmării sau nu a vinovăției inculpatului Costandoi Viorel și soluționării chestiunilor specificate la art. 385 alin. (1) Cod de procedură penală, în timp ce existau circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală a inculpatului Costandoi Viorel. În acest sens, instanța de fond a încadrat acțiunile inculpatului Costandoi Viorel, în baza art. 190 alin. (5) Cod penal, însă, în conformitate cu art. 391 alin. (1) pct. 6) din Cod de procedură penală, se adoptă o sentință de încetare a procesului penal dacă există circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală.

Potrivit art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)-9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4),5) Cod de procedură penală, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.

Conform art. 275 pct. 9) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată și va fi încetată în cazurile în care există alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală.

Potrivit materialelor dosarului instanța de apel a stabilit că, la 07.09.2012 a fost dispusă pornirea urmăririi penale în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 1, vol. II) în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la plângerile lui Ologa Vladimir și Petrov Vasile, tot la aceeași dată, de 07.09.2012, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350357 (f.d. 3, vol. II) în baza art. 190 alin. (2), lit. c) Cod penal la plângerea lui Motelica Vitalie, iar la data de 03.10.2012 aceste cauze penale fiind conexe în una singură, fiindu-i atribuit numărul de ordine nr. 2012350356 (f.d. 6, vol. II).

Conform art.63 alin.(1) pct.3) Cod de procedură penală, bănuitul este persoana fizică față de care există anumite probe că a săvârșit o infracțiune până la punerea ei sub învinuire. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit prin unul din următoarele acte procedurale, după caz: ordonanța de recunoaștere a persoanei în calitate de bănuit.

Deci, făcând abstracție de la titlul ordonanței emise de organul de urmărire penală (în cazul din speță ordonanța de pornire a urmăririi penale), instanța de apel a considerat, că ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuit în sensul art.63 alin.(1) pct.3) Cod de procedură penală este considerată acea ordonanță, în care organul de urmărire penală pentru prima dată de la momentul pornirii urmăririi penale expune fapta infracțională ca pe o faptă deja constatată și săvârșită de o persoană concretă (în cazul din speță Costandoi Viorel), însoțită de calificarea juridico-penală a acestei fapte, și dincolo de orice dubiu indică că persoana concretă este urmărită penal pentru această faptă, astfel că organul de urmărire penală a oficializat suspiciunile de săvârșire a unei/unor infracțiuni față de o persoană concretă și rezultă cert că în continuare acțiunile de urmărire penală sunt îndreptate spre acumularea probelor de vinovăție anume a persoanei concretizate în ordonanță, și nu a oricărei alte persoane. Conținutul ordonanțelor ofițerului de urmărire penală al SUP a CPR Telenești, locotenent de poliție Igor Vrabie din 07.09.2012 (dispozitivul și motivarea acestora) sunt expuse într-o manieră care exclude apariția suspiciunilor față de persoane altele decât Costandoi Viorel.

În speță descrierea faptei penale ca fiind săvârșită de Costandoi Viorel cu atribuirea calificării juridice, indicată în partea de constatare, și expresiile din partea dispozitivă, nici

nu pot fi concepute altfel decât că a fost declanșată urmărirea penală împotriva persoanei bănuite Costandoi Viorel, odată ce termenul „bănuît” cu care se operează în aceste ordonanțe în legislația procesual-penală națională nici nu poate fi interpretat altfel decât în sensul art.63 alin.(1) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a reținut și faptul că:

- în cadrul urmăririi penale, ofițerul de urmărire penală al SUP a CPR Telenești, locotenent de poliție Igor Vrabie, prin ordonanță din **21.11.2012** îl recunoaște pe Costandoi Viorel în calitate de bănuît, pe cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 98, vol. II) prin care a fost bănuît în aceia că în luna martie 2011, profitând de încredere, prin înșelăciune a însușit de la **Petrov Vasile** suma de 4100 euro, echivalentul în lei de 64 411 lei și de la **Ologa Vladimir** suma de 2400 euro, echivalentul a 37 704 lei, astfel cauzându-le un prejudiciu material în sumă totală de 102 115 lei. Tot el începând cu toamna anului 2009, prin înșelăciune și abuz de încredere, de mai multe ori, a împrumutat diferite sume de bani, în sumă de 100 000 lei și 1 500 dolari SUA, de la cet. **Motelica Vitalie** și care până în prezent refuză să-i restituie, astfel cauzându-i un prejudiciu material considerabil în sumă de 100 000 lei și 1 500 dolari SUA, iar la data de **07.12.2012**, prin ordonanță a fost clasată urmărirea penală pe cauza penală nr. 2012350356 și Costandoi Viorel a fost scos de sub urmărirea penală (f.d. 111-113, vol. II), ca ulterior, la data de **27.02.2015** să admită prin ordonanță plângerea lui Motilica Vitalie și să anuleze ordonanța de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal, și să reiea urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II);

- la **27.11.2014** a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2014350548 la plângerea lui **Baciu Viorel** (f.d. 1, vol. I), iar prin ordonanța din **25.02.2016** s-a dispus conexarea cauzelor penale nr. 2012350356 cu cauza penală nr. 2014350548 într-o singură cauză penală, fiindu-i atribuit nr. 2012350356 (f.d. 169, vol. II).

Reieșind din cele menționate supra, instanța de apel a conchis că calitatea de bănuît Costandoi Viorel a căpătat-o în cadrul dosarului penal 2012350356 la 07.09.2012 prin Ordonanțele de pornire a urmăririi penale (f.d. 1, 3, vol. II), la 21.11.2012, prin Ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuît (f.d. 98, vol. II), cât și la data de 27.02.2015 prin Ordonanța de reluare a urmăririi penale în privința lui Costandoi Viorel în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II).

Deci, cauza dată a fost pornită concret asupra unei persoane și anume împotriva lui Costandoi Viorel, deoarece exista o banuială rezonabilă că anume dânsul a comis infracțiunea de escrocherie, adică, dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

La acest capitol, instanța de apel a reținut că, ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit a lui Costandoi Viorel din 31.03.2016 este emisă cu încălcarea termenului de înaintare a învinuirii, or, Costandoi Viorel la data de **07.09.2012** prin ordonanță a fost recunoscut în calitate de bănuît în temeiul cauzei penale 2012350356 (f.d. 1, vol. II), cât și prin ordonanța din **07.09.2012** pe cauza penală nr. 2012350357 (f.d. 3, vol. II). Astfel, ofițerul de urmărire penală a constatat banuiala rezonabilă că, în acțiunile persoanei indicate sunt prezente elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1), art. 190 alin. (2), lit. c) Cod penal, cât și prin ordonanța de recunoaștere în calitate de bănuît din **21.11.2012** (f.d. 98, vol. II), cât și la data de **27.02.2015** prin Ordonanța de reluare a urmăririi penale în privința lui Costandoi Viorel în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II).

La data de **07.12.2012** în termenul legal, procurorul în Procuratura raionului Telenești, Eugen Tocarciuc emite ordonanța de clasare a urmăririi penale pe cauza penală nr. 2012350356 și-l scoate pe Costandoi Viorel de sub urmărirea penală (f.d. 111-113, vol.

II), pe motiv că în acțiunile lui Costandoi Viorel nu s-a stabilit latura subiectivă a escrocheriei, ce se caracterizează prin intenție directă și prin scop de profit.

Însă, divergent de prevederile art. 287 alin. (4) CPP (red.la momentul urm.pen.), procurorul raionului Telenești, prin ordonanța din **27.02.2015** admite plângerea lui Motilica Vitalie și anulează ordonanța din **07.12.2012** de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal și dispune reluarea urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II). Cu atât mai mult, că modificări la acest articol au fost operate prin legea nr.316 din 22.12.2017 publicat în M.O. nr.40-47 din 09.02.2018.

Ca urmare, înaintarea învinuirii de către procuror a fost efectuată cu depășirea termenului legal, or, calitatea de bănuț în privința lui Costandoi Viorel expira-se de drept la data de **27.05.2015**, iar prin faptul că abia la data de **31.03.2016**, i-a fost înaintată învinuirea (f.d. 145-146, vol. I), organul de urmărire penală a admis o ingerință în garanțiile prevăzute de art. 22 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a considerat relevant argumentul apărării, precum că prin aplicarea incorectă a legislației procurorul a înaintat învinuirea lui Costandoi Viorel în afara cadrului legal, or, calitatea de bănuț expirase de drept la 27.05.2015, când prevederea imperativă și necondiționată a legii (art.63 alin. (3) Cod de procedură penală) impunea organului de urmărire penală obligația scoaterii lui Costandoi Viorel de sub urmărire penală, efectul căreia este stabilit la art. 284 alin. (1) Cod de procedură penală, scoaterea persoanei de sub urmărirea penală este actul de reabilitare și finalizare în privința persoanei a oricăror acțiuni de urmărire penală în legătură cu fapta anterior imputată.

Raportând cele expuse la cauza deferită judecării, Colegiul a reținut că calitatea de bănuț în privința lui Costandoi Viorel, (episoadele cu părțile vătămate (Motelica Vitalie, Ologa Vladimir și Petrov Vasile) odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de alin. (2) art. 63 Cod de procedura penală, i-a creat persoanei convingerea fermă că nu mai este bănuț și urmărită penal, adică, o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.

Pornirea urmăririi penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) și art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (red.la momentul urm.pen.), precum și celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, instanța de apel a considerat ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală. Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluia act.

Instanța de apel a respins alegațiile apărării prin care invocă că, odată fiind recunoscut în calitate de bănuț conform ordonanței privind pornirea urmăririi penale din **27.11.2014**, episodul cu partea vătămată **Baciu Viorel**, procurorul era obligat ca în termen de 5 zile să-i aducă la cunoștință calitatea procesuală de bănuț lui Costandoi Viorel, iar înaintarea învinuirii la data de **16.05.2016** lui Costandoi Viorel a fost contrară legii și este lovită de nulitate, or, potrivit actelor cauzei urmărirea penală în privința lui Costandoi Viorel în baza ordonanței din **27.11.2014** a fost prelungită de mai multe ori, fiind respectat termenul de 30 de zile pentru fiecare prelungire a termenului urmăririi penale.

Iar la data de **26.02.2016**, prin raport s-a propus punerea sub învinuire prealabilă în baza art. 190 alin. (5) Cod penal pe Costandoi Viorel și dispunerea investigațiilor în vederea căutării învinuitului și suspendarea urmăririi penale până la stabilirea învinuitului (f.d. 134-141, vol. I), iar prin ordonanța de punere sub învinuire din **31.03.2016** Costandoi

Viorel a fost pus sub învinuire, încriminându-i comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal (f.d. 145-146, vol. I).

Astfel, cu privire la fapta prejudiciabilă imputată inculpatului ce ține de episodul cu partea vătămată Baci Viorel și vinovăția acestuia, instanța de apel a reiterat că, la data pronunțării sentinței 25.04.2017 instanța de fond a ajuns la concluzia că este dovedită indubitabil vina inculpatului Costandoi Viorel, iar acțiunile lui au fost calificate în temeiul art. 190 alin. (5) Cod penal, - escrocherie „adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșite în proporții deosebit de mari”, însă ținând cond că, prin prezenta decizie procesul penal în privința inculpatului Costandoi Viorel, în coraport cu acțiunile infracționale îndreptate împotriva părților vătămate Petrov Vasile, Ologa Vladimir și Motelica Vitalie a fost încetat pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, instanța a examinat cauza doar cu privire la acțiunile infracționale îndreptate împotriva părții vătămate Baci Viorel și prin urmare a recalificat acțiunile inculpatului Costandoi Viorel din prevederile art. 190 alin. (5) Cod penal la art. 190 al. (4) Cod penal, or, prejudiciul cauzat părții vătămate Baci Viorel în mărime de 127 150 lei, nu mai constituie proporții deosebit de mari, dar urmează a fi apreciate ca fiind proporții mari.

Instanța de apel a reținut că, la 26 iulie 2018 a fost adoptată o nouă redacție art. 190 alin. (1) Cod penal „*Escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile...*”.

Pe această linie de considerente s-a evidențiat că, dispozițiile art.190 Cod penal, în vigoare din 17 august 2018, nu pot fi aplicate, deoarece fapta inculpatului a fost comisă în perioada anilor 2011-2012, adică până la intrarea în vigoare a modificărilor operate la art.190 Cod penal prin Legea nr.179 din 26 iulie 2018.

Totodată, infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată prin modificările operate în art.190 Cod penal, esența ei păstrându-se, deci, redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv.

La caz, s-a constată că, Costandoi Viorel în perioada anilor 2011-2012, în Xxxxx, intenționat, prin înșelăciune și abuz de încredere și anume că, va vinde un lot de teren, iar banii rezultați din această vânzare va acoperi toate cheltuielile, sub pretextul dezvoltării unei afaceri profitabile, privind prelucrarea lemnului de Intreprinderea Individuală „Viorel Constandoi”, situată în Xxxxxx, a însușit de la Baci Viorel, bani în numerar în sumă totală de 127 150 lei.

Acest fapt a fost probat în ședința de judecată prin declarațiile părții vătămate Baci Viorel care a declarat că, „...În afară de utilajul pe care îl avea, Costandoi Viorel efectiv nu a făcut nici o investiție. Suma de 127 000 lei intră datoria surorii, valoarea lanțului și datoriile ce le-a achitat pentru dumnealui. Menționează repetat, că suma de 127 000 lei intră și banii pe care i-a scos soția de la bancă, banii de la lanțisor și banii de la sora sa. El a fost acasă la Costandoi Viorel în Chișinău și i-a spus că o să vândă. A văzut un bun care îi aparținea și care acoperea toată cheltuiala. A observat că-l fură. El nu a recunoscut că s-a luat careva lemne și nu a auzit de la careva persoane. Bunurile le-a luat căci i-a spus să elibereze depozitul. Bunurile ar putea să le restituie. Prima dată când a amanetat lanțisorul, a fost cu dânsul, cu banii damanetați cumpărau iarăși lemn. Beneficiul de 64.000 sau

74.000 și acele 10.000 le-a lăsat. Prejudiciul care i-a fost cauzat este peste 100.000 de lei. Până la ziua de azi nu i-a restituit nimic. A mai împrumutat de la rudele lui Costandoi și i-a reîntors, iar banii aceia nu i-a socotit...”.

Declarații similare a dat și martorul Savca Vitalie, care a declarat că, „... îi cunoaște atât pe inculpatul Costandoi Viorel cât și partea vătămată Baci Viorel și sunt în relații bune cu ambii. Din luna octombrie a anului 2011 a început a activa împreună cu Baci Viorel, la întreprinderea de prelucrare a lemnului la Costandoi Viorel. Cunoaște despre faptul că, cât au activat împreună cu Baci Viorel, ultimul mulți bani i-a dat lui Costandoi Viorel, or, banii erau transmiși și în prezența lucrătorilor. Din auzite cunoaște, că este vorba de o sumă de 100 000 lei. Mai mult, Baci Viorel dădea bani pentru arendă, lumină, care ulterior a fost deconectată și nu cunoaște unde au fost folosiți acei bani. El era angajat neoficial încă înainte de a veni Baci Viorel. La fel cunoaște că lemnul era procurat împreună de Costandoi Viorel și Baci Viorel, primul alegea lemnul, iar ultimul îl plătea. Însă la un timp a văzut că lemnul dispare și Baci a pus un al doilea lacăt, unde Costandoi Viorel nu avea cheie. A două zi dimineată, împreună cu băieții și Baci Viorel a văzut cum lacătul este rupt și o parte din lemn nu era. La fel, poate concretiza că, a văzut cum Baci Viorel a scos crucea de la gâtul său și a dat-o lui Costandoi Viorel, dar nu poate spune ce s-a făcut cu ea. A mai menționat că, atâta timp cât a lucrat el la întreprindere veneau oameni și se interesau de Costandoi Viorel și din discuție a înțeles că este vorba despre bani, nu poate concretiza cine și cu ce automobile au venit. De asemenea, a explicat faptul că s-a angajat la Costandoi Viorel cu plata de 135 lei pentru o zi de muncă, însă ulterior s-a format restanță la plata salariului. La fel, a menționat că atât Costandoi Viorel cât și Baci Viorel aveau caiet unde se notau plățile efectuate, dar Costandoi Viorel a luat caietul lui Baci Viorel în scop de a verifica și caietul a dispărut. Din auzite a înțeles că Costandoi Viorel juca la case de noroc...”

Mai mult ca atât, inculpatul Costandoi Viorel fiind audiat în cadrul ședinței de judecată a instanței de fond a „...recunoscut faptul că, a luat bani de la Baci Viorel, dar în sume mici pentru a întreține familia. În luna februarie anului 2012 Baci Viorel a activat de unul singur, deoarece el a fost internat cu copilul în spital... În luna martie anului 2012 a avut puțin lemn, dar deja în luna aprilie trebuiau să părăsească încăperea. La noua încăpere era necesar de montat electricitate care a costat 9000 lei, dar Baci Viorel a investit 8000 lei, or, în circumstanțele date întreprinderea nu putea activa, astfel întreprinderea a înregistrat pierdere. În astfel de situație s-a iscat cearta și Baci Viorel striga că „nu o să plece cu mâinile goale”, or, ultimul s-a enervat când s-a încercat să lucreze fără dânsul și acesta a venit și a luat practic totul, deșeurile rezultate din prelucrarea lemnului, strungurile mici, instrumente ce aparțineu de fapt lui Costandoi Viorel. Mai mult, a restituit suma de 5000 lei din suma de 8000 lei, dar Baci Viorel nu i-a restituit nimic din bunurile luate...”, însă, fiind audiat în cadrul instanței de apel, inculpatul Costandoi Viorel deja declară că, „...În cazul cu Baci Viorel chiar din declarațiile dumnealui și a martorilor toate se contrazic și sumele declarate tot se contrazic. Conform recipise suma pe care trebuia să o reîntroc lui era de 3300 lei. Prejudiciul cauzat lui de către Baci Viorel depășește cu mult suma pretinsă în baza căruia a fost condamnat. Acest prejudiciu este recunoscut de către el în instanța de judecată. Pe acest capăt de acuzare este o Încheiere a IP Sîngerei precum că sunt relații civile. Declarațiile sale în privința prejudiciu cauzat de către dumnealui au fost declarate doar ca să își isăpășească pedeapsa penală... De la Baci Viorel nu a împrumutat bani. Acești bani erau pentru instalarea curentului electric. În perioada 2011 activa la ÎI „Costandoi Viorel”, Xxxxxx și activitatea a fost mutată în satul Biruința, raionul Sîngerei. În anul 2011 nu a avut alte împrumuturi

de la aceste părți vătămate. A fost achitată suma desprinsă din hotărâre. Banii nu au fost folosiți în scopuri personale, dar au fost investiți...”

Acțiunile infracționale ale lui Costandoi Viorel de a prezenta ca adevărată o faptă mincinoasă se demonstrează și prin informația nr. 93/2/1404 din 14.04.2015, parvenită de la Inspectoratul Fiscal de Stat Telenești, potrivit căreia conform bazei de date a Serviciului Fiscal de Stat după ÎI „Viorel Costandoi” c/f 1008606001693, pentru anii 2011-2012 - nu are declarate venituri (f.d.91-93, vol. I), prin urmare, ÎI „Viorel Costandoi” în perioada infracțională nu avea careva venituri, iar pe contul acestei firme nu au fost înregistrate careva sume de bani pentru a putea desfășura o afacere.

Colegiul penal a reținut și declarațiile martorului Boico Vasile Vasile, potrivit cărora s-a constatat că, „...părțile îi sunt cunoscute, deoarece a lucrat cu dânsii și anume în orașul Biruința, se aduna lemn și ei îl prelucrau. Cunoaște că muncitorii s-au adresat lui Costandoi Viorel pentru a le achita salariului, dar Baci Viorel pentru a plăti salariul, a scos de la gât lăntișorul și i l-a dat lui Costandoi, dar nici până în prezent salariul nu a fost achitat...”, fapt confirmat și prin informația parvenită de la Lombard „Serviceprof” SRL, adresa: mun. Bălți, strada Ștefan cel Mare, 39, conform căreia la data de 23.03.2012 Baci Viorel a amanetat un lanț, proba 585, cu greutatea de 28,07 gr. și un pandantiv, proba 585, cu greutatea de 3,95 gr., primind un împrumut bănesc în sumă de 8300 lei (f.d.81, vol. II).

Declarații similare a dat și martorul Frasin Petru Gheorghe în ședință de judecată a instanței de fond unde a declarat că, „...inculpatul Costandoi Viorel îi este cunoscut, a lucrat la dânsul luna octombrie a anului 2011 pentru care nu a fost achitat, însă din luna noiembrie până în mai anul 2012 a lucrat și cu Baci Viorel, dar a primit salariul. Baci Viorel a locuit la el în anotimpul rece și din aceste circumstanțe cunoaște cu certitudine că Baci Viorel i-a transmis lui Costandoi Viorel bani în sumă de 100000 lei în scopul de a procura lemn, de a achita energia electrică, chiria, însă erau cazuri că după transmiterea banilor energia electrică se deconecta. La fel, cunoaște din spusele lui Baci Viorel că acesta i-a transmis lui Costandoi Viorel lăntișorul de aur pentru a cumpăra lemn, dar personal nu a văzut momentul transmiterii lăntișorului. Banii se transmiteau la locul de muncă, în prezența angajaților. La cele văzute, el, a încercat să-l atenționeze pe Baci Viorel zicându-i că „tu dai bani lui Costandoi Viorel, dar cum o să-i întoarcă el înapoi, a lucrat la el o lună de zile, însă nu a achitat la nimeni pentru lucrul efectuat”. A mai declarat că, l-a primit la el să locuiască și un oarecare Vitali care era din aceeași localitate cu Costandoi și acesta i-a comunicat că în ziua în care a fost plecat cu Costandoi, acesta din urmă a intrat într-un local destinat jocurilor de noroc din mun. Bălți și a stat aproape întreagă zi. La fel, a mai adăugat că veneau și alte persoane necunoscute și întrebau de Costandoi în legătura cu faptul că acesta le datora bani. A concretizat că a fost situația ca la indicația lui Costandoi Viorel și în lipsa lui Baci Viorel să încarce lemnul, și ulterior să-l anunțe pe Baci Viorel de acest fapt. La fel, a concretizat că pe timpul activității sale nu a încheiat contract de muncă și că Baci Viorel a venit la întreprindere din spusele lui Costandoi Viorel, deoarece ultimul nu prea avea bani. Nu a putu concretiza funcția lui Baci Viorel la întreprindere, venitul obținut și cum se împărțea venitul între Costandoi Viorel și Baci Viorel, dar cunoaște că Baci Viorel deținea un caiet în care scria unele date, dar acesta s-a pierdut...”.

Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată conform art. 190 Cod penal doar în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat, ceea ce la caz, se confirmă prin informația nr. 01-04/53 din 25.02 2015, parvenită de la Oficiul Cadastral Teritorial Ialoveni, Filiala Î.S., „Cadastru”,

conform căreia la data de 21.05.2012 soții Costandoi Viorel și Costandoi Marina au dispus de 2 (două) terenuri cu destinația LOT POMICOL, situate în orașul Ialoveni ÎP „Izvor”. La moment aceste terenuri sunt înstrăinate și aparțin altor persoane, (f.d.68, vol.2), dar banii luați de la Baci Viorel nu au fost întorși, astfel, argumentul că, din vânzarea loturilor pomicole inculpatul Costandoi Viorel îi va restitui lui Baci Viorel banii investiți în afacere nu s-a confirmat, ba din contra aceste argumente au fost folosite de către inculpat pentru a-l convinge pe Baci Viorel de a-i transmite aceste sume de bani, iar ulterior inculpatul a dispus și i-a folosit pentru necesități personale, prin ce a prejudiciat partea vătămată cu suma de 127 150 lei.

Prin urmare, instanța de apel a concluzionat că inculpatul Costandoi Viorel necesită a fi izolat de societate, stabilindu-i pedeapsa pentru fapta comisă sub formă de închisoare, aceasta fiind întemeiată în raport cu gradul și riscul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite de inculpat. Inculpatul nu este la prima abatere, fiind anterior judecat, în mod conștient și intenționat a comis o nouă infracțiune de escrocherie, astfel în mod conștient și intenționat a săvârșit infracțiunea prevăzută la art.190 alin. (4) Cod penal, nu a stat pe calea corijării, dar a dat dovadă de comportare negativă, iar pericolul social al faptei comise denotă că reeducarea inculpatului poate fi atinsă doar în locurile de detenție, că în prezenta speță o pedeapsă mai blândă nu poate fi acceptată, instanța anterior i-a aplicat o pedeapsă blândă sub formă de amendă, acordând-i șansa de corectare și reeducare, or, conform prevederilor art. 61 alin. (2) Cod penal, pedeapsa penală are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane.

Totodată, cu privire la motivele invocate în cererea avocatului Ion Ticu, în interesele inculpatului Costandoi Viorel, prezentată instanței de apel la data de 28.09.2021, în partea ce vizează condițiile de detenție care afectează grav drepturile inculpatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în perioada deținerii în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 11 Bălți, Colegiul penal le-a apreciat ca fiind parțial fondate, dat fiind că în speță se constată încălcarea drepturilor prevăzute de articolul 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, unde a fost deținut inculpatul Costandoi Viorel cu statut de prevenit.

Astfel, instanța de apel a reține că, potrivit informației prezentate la data de 17.01.2022 nr. 2/270, administrația instituției penitenciare nr. 11 Bălți a comunicat că, în Penitenciarul nr. 11-Bălți, deținutul Costandoi Viorel, s-a deținut în următoarele perioade și celule: 20.05.2016 – 27.05.2016, în celula 63, spațiul de detenție 27,3 m²; 27.05.2016-01.13.2016, în celula 31, suprafața de 13,91 m²; 01.12.2016-25.01.2017, în celula 45, suprafața de 13,97m²; -22.02.2017-05.04.2017, în celula 44, suprafața de 13,64 m²; 05.04.2017-20.04.2017, în celula 48, suprafața totală de 16,28 m², iar în penitenciarul nr. 13 Chișinău deținutul Costandoi Viorel s-a deținut în perioada 25.01.2017 – 31.01.2017, nr. celulei 81, suprafața totală de 23,8 m², 31.01.2017-22.02.2017 în celula nr. 87, suprafața totală de 9,3 m².

Conform Hotărârii Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 „Cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați”, pct. 464 se prevede că, fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții.

Fiind călăuzită de jurisprudența internațională cu privire la drepturile omului, conjugată la concluziile Consiliului pentru Prevenirea Torturii, instanța de apel se va expune asupra condițiilor de detenție a inculpatului Costandoi Viorel, prin prisma principiului statuat în articolul 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a

libertăților fundamentale și anume, nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În atare situație, detenția inculpatului Costandoi Viorel în Penitenciarele nr. 11 - Bălți și nr. 13 – Chișinău, a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și a atins pragul de severitate contrar legislației, fiind calificată ca tratament inuman și degradant.

Art. 385 al. (5) Cod de procedură penală prevede că, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Conform comunicatului din 17.01.2022 nr. 2/270, eliberat de ANP Penitenciarul nr. 11 Bălți, raportate la datele dosarului penal, inculpatul Costandoi Viorel, se află în detenție din 20.05.2016 până la data pronunțării deciziei – 09.02.2022, însă, pe cazul dat, în arest preventiv inculpatul Costandoi Viorel, s-a aflat de la data de 15.05.2016 (data reținerii) până la data de 25.04.2017 (data pronunțării sentinței), adică 334 zile de arest preventiv.

Totodată, la stabilirea pedepsei definitive, instanța de apel se va conduce și de prevederile art. 88 alin. (3) Cod Penal, potrivit cărora „timpul aflării persoanei sub arest preventiv până la judecarea cauzei se include în termenul închisorii, calculându-se o zi pentru o zi și va include în termenul pedepsei timpul aflării inculpatului Costandoi Viorel, în arest preventiv.

Prin urmare, termenul de pedeapsă definitivă stabilit inculpatului Costandoi Viorel de 7 (șapte) ani, 6 (șase) luni închisoare în penitenciar de tip închis, urmează a fi redus cu 334 (trei sute trei zeci și patru) zile.

Chestiunea cu privire acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată Baci Viorel în sumă de 127 150 lei a fost soluționată de prima instanță, soluția în această parte va fi menținută fără modificări.

8. Temeinicia și legalitatea deciziei instanței de apel, este atacată cu recurs ordinar de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Djulieta Devder, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) și 12) Cod de procedură penală, că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, inclusiv, faptei săvârșite și s-a dat o încadrare juridică greșită, solicită casarea acesteia, cu menținerea fără modificări a sentinței, prin care Costandoi Viorel a fost recunoscut culpabil și condamnat în baza art. 190 alin.(5) Cod penal, deoarece apelul avocatului Mihail Barbaroș și apelul suplimentar declarat de către avocatul Ion Ticu în interesele inculpatului, au fost găsite admise.

În motivarea recursului menționează că:

- motivarea soluției de încetare a procesului penal în privința inculpatului Costandoi Viorel conform prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) CPP (episoadele ce tine de părțile vătămate Petrov Vasile, Ologa Vladimir și Motelica Vitalie), cu ulterioara reîncadrare juridică a acțiunilor inculpatului în baza art. 190 alin. (4) Cod Penal, este expus neclar și confuz;

- instanța de apel eronat a reținut, încălcarea de către organul de urmărire penală a prevederilor legale care reglementează atribuirea calității de bănuit/învinuit, omisiuni de drept procesual penal, care în opinia instanței de apel constituie circumstanțe care exclud tragerea la răspunderea penală;

- interpretările eronate oferite de către instanța de apel în prezenta cauza penală și invocarea aplicabilității prevederilor art.391 alin.(1) pct.6) CPP, denota ca instanța de apel nici nu a pătruns în esența problemelor de drept procesual, fapt prin ce a generat o situație de incertitudine, or aceasta abordare nu putea fi invocată declarativ și expusă într-o

formula deficitară, devreme ce potrivit prevederilor art. 6 alin. (1) din Convenție, instanțele de judecată la examinarea cauzei au obligația de a-și motiva hotărârile;

- nu suferă absolut nici o critica argumentele oferite de către Colegiul penal care a reținut precum, aceasta ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit a lui Costandoi Viorel din 31.03.2016 este emisa cu încălcarea termenului de înaintare a învinuirii, or, Costandoi Viorel la data de 07.09.2012 prin ordonanța a fost recunoscut în calitate de bănuit în temeiul cauzei penale 2012350356 (f.d. 1, vol. II), cât și prin ordonanța din 07.09.2012 pe cauza penală nr. 2012350357 (f.d. 3, vol. II), perioade când de fapt a fost dispusa doar începerea urmăririi penale, indicând în subsidiar și încălcarea prevederilor art. 287 CPP. Prin urmare, instanța de apel eronat a interpretat prevederile legislației în vigoare, în special prevederile art.22 și art.287 CPP, precum și prevederile actelor internaționale cum este art.4 al Protocolului nr.7 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului Și a Libertăților Fundamentale;

- fazele controlului actelor procedurale sunt epuizate o data cu finisarea urmăririi penale, și nu este prerogativa instanțelor judecătorești care examinează o cauza de învinuire, să supună controlului careva acte procedurale, or acuzarea admite faptul că, prin critica Ordonanței Procurorului ierarhic superior al raionului Telenești, privind anularea ordonanței de clasare a procesului penal în privința inculpatului Costandoi Viorel din 27 februarie 2015, Colegiul penal a încercat sa-și justifice temeiul care au condus la pronunțarea soluției de încetare a procesului penal, în acest sens făcând uz de temeiul specificat în dispoziția art. 391 alin.(1) pct.6) CPP.

9. Judecând recursul în baza actelor din dosar, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Titularii recursului s-a conformat prevederilor art. 422 Cod de procedură penală (redacția legii cu modificările operate prin art. IV din Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023), în conformitate cu care, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale, și recursul a fost depus în termenul prevăzut de lege.

Conform prevederilor Legii nr. 246 din 31.07.2023 în vigoare din 01 septembrie 2023, pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), art. XI alin. (3), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Potrivit prevederilor art. 433 alin. (1) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), dacă este considerat admisibil, un complet din 3 judecători examinează recursul în fond.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023), judecând recursul instanța de recurs este în drept să-l admită și să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol (în redacția legii în vigoare până la modificările operate prin Legea nr. 246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023).

Reieșind din argumentele invocate de acuzatorul de stat, rezultă că acestea își găsesc reflectare în temeiurile pentru recurs prevăzut la art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Partea acuzării critică decizia instanței de apel din considerentul motivării deficitare și contradictorii a soluției pronunțate, evidențiind că la caz instanța de apel a dispus eronat încetarea procesului penal în privința inculpatului Costandoi Viorel, învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.190 alin.(5) Cod penal, pe motiv că există alte circumstanțe, care exclud urmărirea penală și tragerea la răspundere penală.

Având în vedere argumentele aduse în recurs, completul de judecată reține că, potrivit art.414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă; în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant; dacă există circumstanțe atenuante și agravante; dacă probele corect au fost apreciate; dacă toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii; dacă infracțiunea a fost corect calificată; dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual, penal, administrativ ori civil au fost corect aplicate.

În același context, completul de judecată menționează că, hotărârile pronunțate de instanțele ierarhic inferioare trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței ierarhic superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că, nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali-vagi, reprezintă un temei de casare.

În corespundere cu art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit art.417 alin.(1) pct.8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Verificând legalitatea deciziei atacate sub aceste aspecte, completul de judecată reține că temeiul prevăzut de art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, invocat de recurent, și-a găsit confirmarea în cauza dată, sub aspectul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției este expusă neclar, din următoarele considerente:

În primul rând, instanța de apel, conform art. 414, 415 și 419 Cod de procedură penală, judecând apelul și pronunțând o hotărâre nouă, prin care procesul penal în privința lui Costandoi Viorel în baza art. 190 alin. (5) Cod penal (*epizoadele ce tine de părțile vătămate Petrov Vasile, Olog Vladimir si Motilica Vitalie*) s-a încetat pe motiv că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, **în partea descriptivă** a deciziei și-a fondat soluția în baza art. 391 alin. (1) pct.6), art. 332 alin. (1) și 275 pct.9) Cod de procedură penală, nefiind clară relatarea acestor articole, or:

a) conținutul art.391 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală, se referă la cazurile expres prevăzute de lege și anume situația descrisă în dispoziția art. 11 alin. (4), art. 57-58, alin. (4) art. 165 și art. 206, alin. (5) art. 217 și alin. (4) art. 325 Cod penal;

b) din interpretarea normelor procesual-penale (art. 350 Cod de procedură penală), rezultă că încetarea procesului penal, în temeiurile prevăzute de art. 332 Cod de procedură penală, intervine până la etapa cercetării judecătorești (etapa preliminară), iar dacă aceasta a fost desfășurată, sentința se adoptă în temeiurile art. 389-391 Cod de procedură penală;

În speță, aceste prescripții de drept nu au fost întocmai respectate de către instanța de judecată, deoarece s-a desfășurat cercetarea judecătorească, or inculpatul nu a recunoscut vina și au fost cercetate nemijlocit și contradictoriu probele administrate de părți (a se vedea procesele-verbale ale ședințelor de judecată în instanță și cea de apel), prin urmare, prevederile art. 332, 275 pct.9) și 391 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală, nefiind aplicabile, mai mult ca atât, instanța de apel în partea dispozitivă a deciziei nu face referire la aceste prevederi.

Prin urmare, la art. 391 Cod de procedură penală sânt prevăzute cazurile în care se adoptă sentința de încetare a procesului penal, așa dar legiuitorul a reglementat concret cazurile de încetare a procesului penal și numai în pct. 6) se face trimitere la o normă de blanchetă că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală. Însă, pct. 6) repetă conținutul pct. 9) al art. 275 Cod de procedură penală, dar cu o importanță de concretizare, și anume că acele circumstanțe care exclud sau condiționează desfășurarea urmăririi penale, trebuie să fie prevăzute de lege.

Astfel de situații de drept pot exista atunci când instanța de judecată va constata că persoana pusă sub învinuire de săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 165 alin. (4) Cod penal sau art. 206 alin. (4) Cod penal este victima traficului de ființe umane, ori infracțiunea este săvârșită de reprezentanții corpului diplomatic ai statelor străine sau de alte persoane care, potrivit art. 11 alin. (4) Cod penal, nu se supun jurisdicției penale a Republicii Moldova.

Prin existența altor circumstanțe, care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală, pot fi reținute și cazurile prevăzute de art. 57-58, art. 217 alin. (5), art. 325 alin. (4) Cod penal, care prevăd expres liberarea persoanei de răspundere penală în cazul prezenței anumitor circumstanțe.

Or, încălcările legii procesuale penale, nu cad sub incidența dispoziției „altor circumstanțe prevăzute lege care condiționează excluderea sau, după caz, exclud urmărirea penală”, prevăzute de art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

Totodată instanța de apel casând decizia cu încetarea procesului din motivul existenței altor circumstanțe care exclud tragerea la răspunderea penală (*epizoadele ce tine de părțile vătămate Petrov Vasile, Olog Vladimir si Motilica Vitalie*), acesta fiind temei de reabilitare, după părerea instanței de apel, menține sentința referitor la acțiunea civilă a lui Motelica Vitalie.

În al doilea rând, completul de judecată reține o motivare contradictorie a deciziei contestate, pe de o parte invocă încălcarea de către organul de urmărire penală a prevederilor legale care reglementează atribuirea calității de bănuț/învinut, pe de altă parte, indicând și încălcarea prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (*redacția care era în vigoare la momentul urmăririi penale*), art.22 alin. (2) Cod de procedură penală, precum și prevederile actelor internaționale cum este art. 4 al

Protocolului nr.7 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Aici, completul de judecată ține să consemneze că găsește întemeiate criticele titularului dreptului de recurs în partea ce ține de insuficiența motivării deciziei adoptate de instanța de apel și consideră relevant de a puncta că:

- la **07.09.2012** a fost dispusă pornirea urmăririi penale în cauza penală nr. 2012350356 la plângerile lui **Ologa Vladimir și Petrov Vasile** (f.d.1, vol.II);

- tot la **07.09.2012**, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350357 în baza art. 190 alin. (2), lit. c) Cod penal la plângerea lui **Motelica Vitalie** (f.d. 3, vol. II);

- la **03.10.2012**, cauze penale menționate supra au fost conexe în una singură, fiindu-i atribuit numărul de ordine nr. 2012350356 (f.d. 6, vol. II);

- la **21.11.2012**, ofițerul de urmărire penală al SUP a CPR Telenești, locotenent de poliție Igor Vrabie, prin ordonanță îl recunoaște pe Costandoi Viorel în calitate de bănuț, pe cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 98, vol. II);

- la **07.12.2012**, prin ordonanță a fost clasată urmărirea penală pe cauza penală nr. 2012350356 și Costandoi Viorel a fost scos de sub urmărirea penală (f.d. 111-113, vol. II);

- la **27.02.2015**, s-a admis prin ordonanță plângerea lui Motilica Vitalie și s-a anulat ordonanța de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal, și s-a reluat urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II);

- la **27.11.2014**, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. 2014350548 la plângerea lui **Baciu Viorel** (f.d. 1, vol. I);

- la **25.02.2016**, prin ordonanță s-a dispus conexarea cauzelor penale nr. 2012350356 cu cauza penală nr. 2014350548 într-o singură cauză penală, fiindu-i atribuit nr. 2012350356 (f.d. 169, vol. II);

- la **31.03.2016**, Costandoi Viorel a fost pus sub învinuire în baza art.190 alin.(5) Cod penal pe toate episoadele - Petrov Vasile, Ologa Vladimir, Motelica Vitalie și Baciu Viorel (f.d. 145-146, vol. I);

- la **16.05.2016**, lui Costandoi Viorel i-a fost dusă la cunoștința învinuirea înaintată (f.d. 147, vol. I).

La acest capitol, referitor la încălcarea termenului de atribuire a calității de bănuț/învinuit lui Ciostandoi Viorele, care în opinia instanței de apel a fost încălcat, completul de judecată ține să menționeze că hotărârile privind pornirea urmăririi penale sunt acte procedurale, adică niște procedee legate de desfășurarea normală a urmăririi penale și, prin sine însăși, pornirea urmăririi penale, nu afectează drepturi sau libertăți constituționale. Acestea sunt niște măsuri procesuale prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică, au un scop legitim de a asigura măsuri eficiente de luptă cu criminalitatea.

Subsidiar, instanța de recurs accentuează, că legea procesual-penală determină strict, că termenul de menținere a calității de bănuț se calculează începând cu data emiterii actelor procedurale, prevăzute în art. 63 alin. (1) pct. 1)-3) Cod de procedură penală, iar în cazul constatării faptului că față de o persoană există anumite bănuțeli rezonabile, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și în raport cu aceasta, sunt efectuate anumite acțiuni procedurale, care creează repercusiuni importante asupra situației persoanei, potrivit alin. (1¹) art. 63 Cod procedură penală, organele de urmărire penală au obligația să recunoască această persoană în calitate de bănuț și să aducă la cunoștință informația despre drepturile prevăzute la art. 64 Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de apel invocând că înaintarea învinuirii de către procuror a fost efectuată cu depășirea termenului legal, deoarece calitatea de bănuț în privința lui Costandoi Viorel expira-se de drept la data de **27.05.2015**, când a fost admisă plângerea lui Motilica Vitalie și anulat ordonanța din **07.12.2012** de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal și dispune reluarea urmării penale în cauza penală nr. 2012350356 (f.d. 119-120, vol. II), iar învinuirea a fost înaintată abia la **31.03.2016** (f.d.145-147, vol.1), însă a omis faptul că careva repercusiuni asupra situației persoanei (Constandoi Viorel) în această perioadă nu a avut loc.

Tot aici, completul de judecată reține că instanța de apel invocând în pct. 143 și 144 a deciziei că: *„Raportând cele expuse la cauza deferita judecării, Colegiul reține ca calitatea de bănuț în privința lui Costandoi Viorel, (episoadele cu părțile vătămate Motelica Vitalie, Ologa Vladimir si Petrov Vasile) odată ce a încetat de drept, ca urmare a expirării termenelor prescrise de alin. (2) art. 63 Cod de procedura penală, i-a creat persoanei convingerea ferma ca nu mai este bănuț si urmărită penal, adică, o situație de certitudine privind finisarea procedurilor penale în privința sa.*

Pornirea urmării penale contrar cerințelor stipulate în art. 22 alin. (2) si art. 287 alin. (4) Cod de procedura penală (red.la momentul urm. pen.), precum si celor din art. 4 al Protocolului nr. 7 la Convenție, urmează a fi considerata ca o încălcare a prevederilor legale referitoare la sesizarea instanței prevăzute în art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală. Încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturata decât prin anularea acelu act.”, nu face referire clară care act cade sub incidența art. 251 alin. (1) Cod de procedură penal, ordonanța de înaintare a învinuirii din **31.03.2016** pe toate episoadele **sau** ordonanța din **27.02.2015** prin care s-a admis plângerea lui Motilica Vitalie și s-a anulat ordonanța de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal din 07.12.2012 și s-a reluat urmărirea penală în cauza penală nr. 2012350356.

Astfel, făcând abstracție din motivarea instanței de apel cu referire la nulitatea actelor, completul de judecată deduce că, dacă ne referim la ordonanța de recunoaștere în calitate învinuit din **31.03.2016 care se referă la toate episoadele**, atunci nu este clară poziția instanței de apel referitor la condamnarea inculpatului Costanoi Viorele numai pe episodul cu partea vătămată Baciu Viorel. Totodată, reieșind din sensul legislației procesual penale ordonanța de reluare a urmării penale și punere a persoanei sub învinuire nu este enumerată ca act de sesizare a instanței, or aceasta duce la terminarea urmăririi penale cu întocmirea rechizitoriului, care este prevăzut de lege ca act de sesizare a instanței.

Cât privește ordonanța procurorului adjunct al procurorului r-lui Telenești, Nicolae Burduja, din **27.02.2015** prin care s-a admis plângerea lui Motilica Vitalie și s-a anulat ordonanța de scoatere de sub urmărirea penală a lui Costandoi Viorel și de clasare a procesului penal din **07.12.2012** cu reluarea urmării penale în cauza penală nr. 201235035, completul de judecată reține că:

- deși instanța de apel a ținut cont de împrejurările statuate în decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 28.02.2018, care, potrivit art. 436 alin. (2) Cod de procedură penală, pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sunt obligatorii, nu a intrat în esența prevederilor art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (în vigoare la momentul emiterii ordonanței respective) că, *în cazurile în care ordonanțele de încetare a urmării penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire au fost adoptate legal, reluarea urmării penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmării*

precedente au afectat hotărîrea respectivă. În cazul descoperirii unui viciu fundamental, urmărirea penală poate fi reluată nu mai târziu de un an de la intrarea în vigoare a ordonanței de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei sau scoatere a persoanei de sub urmărire.

- *Ad contrario*, instanța de apel urma să țină cont că, la momentul examinării cauzei penale în instanța de judecată, ordonanța de încetare a urmăririi penale era de fapt o hotărâre anulată, pe când, referitor la ordonanța de reluare a urmăririi penale din **27.02.2015**, nu există vreo hotărâre de anulare sau constatare a nulității acesteia, or, aceasta, nu a fost contestată de nimeni la judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, în condițiile art. 313 Cod de procedură penală (f.d. 120-121, vol.II).

Respectiv, se contată că la emiterea ordonanței privind reluarea urmăririi penale, procurorul ierarhic superior s-a bazat de prevederile art. 52 alin. (2) și art. 299¹ alin. (1) pct. (2) Cod de procedură penală.

Totodată, la data emiterii ordonanței de reluare a urmăririi penale, la **27.02.2015**, erau în vigoare și prevederile art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală care stipulau că „*Reluarea urmăririi penale poate fi dispusă și de către judecătorul de instrucție în cazul admiterii plângerii depuse împotriva ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale ori clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală*”, conținutul căruia nu excludea dreptul procurorului de a relua urmărirea penală, în cazurile prevăzute de art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, ținând cont și de prevederile art. 299¹ și art. 299² Cod de procedură penală.

Totodată, completul de judecată remarcă că: „*...,prin decizia Curții constituționale din 29.03.2018 de inadmisibilitatea sesizării nr.30 g/2018, privind excepția de neconstituționalitatea a art. 52 alin.(2) pct. 2), art.53¹ alin. (2) lit. d) și 299² alin. (1) pct. 2) din Codul de procedură penală; a art. 3 alin. (6) din Legea nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, în pct. 20 se menționează că: potrivit dispozițiilor contestate, controlul actelor procurorilor ierarhic inferiori are loc în cadrul urmăririi penale [art.52 alin.(2) (în redacția Legii nr.66 din 5 aprilie 2012) și art.53¹alin.(2) din Codul de procedură penală].*

Astfel, Curtea reține că prin controlul ierarhic exercitat de către procurorul ierarhic superior se realizează doar un examen intern al actelor procurorilor ierarhic inferiori sub aspectul legalității acestora, care nu reprezintă per se un act de înfăptuire a justiției în sensul articolului 114 din Constituție și nici nu produce o imixtiune în competența exclusivă a instanțelor judecătorești de a înfăptui justiția.

Mai mult, prevederile contestate nu înlătură competența instanțelor judecătorești de a exercita un control de legalitate în privință rezultatelor controlului ierarhic art.299¹ alin.(4) din Codul de procedură penală, stabilind în acest sens că ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plângerea poate fi contestată în fața judecătorului de instrucție. ”

Completul accentuează că, deși la caz a fost constatat faptul existenței unor acțiuni procesuale comise cu abateri de către organul de urmărire penală, aceste acțiuni nu au fost contestate de persoanele cointeresate.

Totodată, completul de judecată la acest capitol va face trimitere și la hotărîrea CEDO din 04.08.2015 în cazul Stoianova și Nedelcu vs. România, în care s-a constatat: „*.... dacă redeschiderea urmăririi penale a fost ordonată pe motivul că ancheta inițială nu a fost completă, în acest caz, asemenea lipsuri din partea autorităților nu pot fi imputate reclamantilor și ar trebui în concluzie să-i plaseze pe aceștia într-o situație defavorabilă.*” Totodată, în hotărîrea CEDO în cauza Ștefan vs. Romania din 06.04.2010 este clar specificat că: „*procurorul are obligația de a reflecta pretinsele erori înainte de*

pronunțarea unei hotărâri definitive, iar statul este cel care trebuie să-și asume erorile comise de procuror și aceste erori nu trebuie reparate în detrimentul persoanei vizate în procedură în cauză.”

Prin urmare, completul de judecată conchide că, temeiul pe care a fost încetat procesul penal nu a fost expus cu claritate și lipsesc aprecieri, din care s-ar deduce univoc concluzii referitoare la excluderea posibilității de tragere la răspundere penală a inculpatului.

În altă ordine de idei, completul de judecată relevă că, potrivit practicii Curții Europene pentru Drepturile Omului, în hotărârea din 15.05.2018 *Mereuța v. Republica Moldova - nr.64401/11*, univoc se statuează că ”...*Obligația pozitivă prevăzută la articolul 3 din Convenție cere statelor să stabilească un cadru legal, în special prevederi legale eficiente, menite să prevină și să pedepsească săvârșirea infracțiunilor împotriva integrității individului aplicate de către persoane particulare.... cauza s-a încheiat fără ca făptașul să fie pedepsit, deoarece anchetatorii nu au respectat termenele prevăzute de Codul de procedură penală. Curtea nu a acceptat argumentul Guvernului...”*

Astfel, se rezumă că s-a constatat încălcarea art.3 din Convenție și reieșind din această practică, la judecarea cauzelor penale referitoare la încălcarea drepturilor fundamentale, instanțele naționale urmează să cerceteze dosarele inclusiv sub aspectele enunțate și să adopte soluții, prin care să fie respectate cu diligența drepturile atât ale persoanelor învinuite, cât și a părților vătămate.

Concomitent, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Dacă fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, se adoptă o sentință în baza art. 390 alin.1 pct. (3) Cod de procedură penală, or instanța de apel urmează să aprecieze dacă totuși în raporturile apărute între toate părțile vătămate și Costandoi Viorel persistă elemente de drept civil, deoarece, în orice caz, imixtiunea penalului în sfera privată, sfera bazată pe principiul egalității părților, trebuie privită ca o ultimă măsură. Dacă ambele părți -debitorul și creditorul-obțin profituri de pe urma parteneriatului lor, rămânând proprietari asupra bunurilor sale (sau una dintre părți suferă prejudicii sub venitul ratat, fără a pierde dreptul de proprietate), atunci raporturile dintre cele două părți trebuie să rămână în continuare pe tărâmul dreptului civil. Dacă însă una dintre părți, asumându-și angajamente, nu are posibilitatea nici dorința să le execute (în prealabil fiindu-i transmise bunuri de cealaltă parte, care astfel își pierde dreptul de proprietate asupra lor), este foarte posibilă necesitatea intervenției legii penale. Din această perspectivă, în esență, delimitarea escrocheriei de încălcarea normelor de drept civil trebuie făcută luându-se în considerație două aspecte de maximă importanță: atitudinea făptuitorului față de faptul transmiterii lui a bunurilor și prezența disponibilității efective a făptuitorului de a-și executa angajamentele.

Completul de judecată reiterează că, obligația instanțelor de judecată de a-și motiva hotărârea, face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art.6 al Convenției, s-a conchis că, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, (*Suominen v. Finlandei (2003) § 37(2003)*, *Kuznetsov și alții v. Rusia (2007) § 85*).

Nemotivarea clară și concisă a soluției pronunțate de către instanța de apel, reprezintă prin sine neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel, ce se consideră eroare de drept și este temei pentru recurs.

Mai mult, o decizie motivată oferă părții posibilitatea de a o contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrării justiției. Dreptul de

a fi auzit, prin urmare, include nu doar posibilitatea de a prezenta argumente instanței, dar de asemenea obligația corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse.” (cauza Fomin vs Moldova din 11 octombrie 2011, nr. 36755/06).

În al treilea rând, instanța de apel în partea dispozitivă a deciziei, în partea aplicării pedepsei, face referire:

- la prevederile art. 84 alin.(4) și 87 Cod penal, însă în partea descriptivă nu motivează aplicarea acesteia;

- condamându-l pe Costandoi Viorel în baza art.190 alin.(4) Cod penal, nu specifică la care episod această soluție este aplicabilă, prin urmare dispozitivul deciziei fiind unul neclar, în această parte.

Reieșind din cele menționate, completul de judecată conchide că, erorile de drept constatate supra se încadrează în cele prevăzute la art.427 alin.(1), pct. 6) Cod de procedură penală, deoarece instanța de apel, nu a respectat prevederile art.414 Cod de procedură penală, și ținând cont de faptul că, erorile comise de către instanța de apel nu pot fi reparate în instanța de recurs, decizia atacată urmează a fi casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceiași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art.436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să înlăture erorile constatate mai sus, ținând cont de motivele casării deciziei atacate și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art.417 Cod de procedură penală.

10. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală (*modificat prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023*), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție.

d e c i d e:

Admite recursul declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Devder Djulieta, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 09 februarie 2022, în cauza penală privindu-i pe **Costandoi Viorel XXXXX**, și dispune rejudecarea cauzei, de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Talpă Boris

Daguța Sergiu